

NIŽNOSLANSKÝ KOMÍN STÁLE HROZÍ

Dopady minulosti

Banský závod Siderit Nižná Slaná dlhodobo ohrozoval a poškodzoval životy ľudí v obciach nášho regiónu. Nebezpečenstvo trvá aj naďalej a to z odkaliska nad závodom a z hald, ktoré sú plné nebezpečného odpadu.

Odstavením peletizačnej linky sa zastavilo ďalšie znečisťovanie tunajšieho životného prostredia. Napriek tomu je u nás podľa vyjadrenia popredného odborníka a ekológa profesora Ondreja Hronca pôda tak kontaminovaná životu nebezpečnými látkami, že na ňu už nesmie spadnúť ani jeden gram škodlivého odpadu. Len tak si príroda počas ďalších desiatok rokov za pomoci človeka poradí s postupnou likvidáciou škodlivín.

Súčasný zámery

Čo sa však deje v súčasnosti? Našli sa cudzí podnikavci, ktorí chcú pod rúškom pokračovania peletizácie, tentoraz však nie z nižnoslanskej banskej suroviny, ale z odpadových zmesí železných koncentrátov a druhotných surovín z US Steel Košice, zo Serede, Predajnej a iných lokalít Slovenska spaľovať okrem plynu aj nebezpečný odpad.

Zámer podnikateľov z Moldavy nad Bodvou je naoko humánný. Chcu dať prácu 158 ľuďom údajne z okolia Nižnej Slanej, neskôr aj ďalším. Na druhej strane prevádzka závodu má byť plne automatizovaná, takže ju má zvládnuť niekoľko inžinierov. Zamestnanosť domáciach je teda otázna.

Investori tvrdia, že ich projekt je pre nás neškodný. Obyčajný človek tomu však ťažko uverí, keď sami nie sú zatiaľ istí výsledkami svojej plánovanej činnosti. Veď podľa ich plánov má byť celkové množstvo materiálových vstupov po spustení prevádzky 550 tisíc ton ročne, z ktorého sa vyrobí finálne produkty a zachytia úlety 433 750 ton ročne. A čo rozdiel 126 250 ton ročne? Kolkto z toho spadne na naše domy, záhrady, polia, lesy a znečistí vodu, ktorú pijeme.

Prí spaľovaní odpadov obsahujúcich železo plánujú v rotačnej peci nahradiť plynový horák za kombinovaný, ktorý umožní spolu so zemným plynom aj spaľovanie iných palív, vrátane odpadov (stanovisko MŽP SR). A tu práve je kanál, cez ktorý môžu spaľovať nebezpečný odpad. Medzi inými látkami chcú spaľovať aj

odpady z petrochemického priemyslu, káble, plasty, zmesový komunálny odpad, kal zo septikov, chemikálie a iné.

Obce sú povinné chrániť svojich občanov

Všetky doteraz najviac ohrozené obce - Vlachovo, Gočovo, Kobeliarovo, Henckovce, Gemerská Poloma, Betliar i obce Štítnickej a Slavošovskej doliny sú proti existencii uvedeného závodu. Starostovia týchto obcí písomne potvrdili stanoviská obyvateľov proti prevádzke závodu. Petičný výbor poslal protestné listy občanov vtedajšej predsedníčke vlády SR, ministerstvu životného prostredia a ďalším kompetentným orgánom. Na petičné listiny proti prevádzke závodu sa podpísalo vyše päťtisíc občanov z regiónu. Verejnú mienku komentuje aj tlač a televízia. Len niektorí nižnoslanci akoby ostali hluchí a slepí. Prijali uznesenie (neskôr zrušené), podľa ktorého s prevádzkou závodu súhlasia. Údajne sa tam mnohí zamestnajú a budú mať príjmy z dane zo závodu na ich území. Nedbajú o zdravie a budúcnosť svojich detí!

Okolité obce boli vylúčené z konania, ako nedotknuté. Lenže slanský komín rovnako, ba možno aj viac ako nižnoslancov, poškodzuje široké okolie. Je preto v záujme nás všetkých byť účastníkmi konania a bojovať proti výstavbe závodu.

Hnutie občanov

Pravdu o skutočnom zámere podnikateľov z Moldavy nad Bodvou by sme sa boli dozvedeli možno až vtedy, keď by začal nižnoslanský komín opäť dymiť. Zámer podnikavcov odhalili na internete mladí ľudia z okolitých dedín. Založili aj Občianske združenie Za čistý Gemer, ktorého cieľom je:

- + zabrániť realizácii zámeru „Zariadenia na zhodnocovanie odpadov v úpravárenskom komplexe Nižná Slaná, s charakterom činnosti: Zariadenia na zneškodňovanie nebezpečných odpadov spaľovaním, alebo zariadenia na úpravu, spracovanie a zhodnocovanie nebezpečných odpadov“, kvôli všeobecnej nespokojnosti a obave občanov okolitých obcí z možných negatívnych dopadov plánovanej prevádzky na zdravie obyvateľov,
- + obhajovať požiadavky obyvateľov pri investičných zámeroch v regióne

Po spustení plnej prevádzky závodu prejde po trase Rožňava - N. Slaná závod denne 49 vagónov a 24 kamiónov naložených nebezpečným odpadom

Grafické znázornenie množstva odpadu, ktoré k nám chcú zviazať na nákladných vlakoch a kamiónoch. Viete si predstaviť ako budú vyzerat naše cesty?

a okolí, ktoré môžu zhoršiť zdravie, pohodu a kvalitu života obyvateľov, životné prostredie, zmeniť urbanizmus a charakter regiónu a ovplyvniť jeho ekonomickú stabilitu,

- + pomáhať pri riešení ekologických problémov regiónu,
- + rozvíjať a uplatňovať zásady ochrany životného prostredia a kultúrnych hodnôt v regióne v duchu filozofie trvalej udržateľnosti,
- + vytvárať priestor pre vzájomné kontakty, spoluprácu a aktivitu občanov v prospech vlastného regiónu.

V súčasnosti sú členmi OZ občania obce Henckovce, Nižná Slaná, Kobeliarovo, Gočovo a Vlachovo. Predse-

dom občianskeho združenia je starosta obce Gočovo, Bc. Milan Mlynár, vo výbore občianskeho združenia sú aj starostovia obcí Vlachovo, Henckovce a Kobeliarovo.

Boj za naše zdravé životné prostredie nie je len záležitosťou uvedených obcí. Týka sa oveľa širšieho regiónu, aj keď o tom mnohí ľudia nevedia. Voláme Vás preto medzi nás, aby sme spoločnými silami dosiahli ciele združenia. Prihlásiť sa môžete na obecnom úrade v Gočove, t. č. 058/ 788 32 80, na Vašich obecnych úradoch, alebo na webovej stránke občianskeho združenia www.zacistygemer.sk.

Báseň o vlasti

Každé ráno, každý deň, pozerám sa z okna von.
Krásne hory, Stromíš ten, je môj domov, milý sen.

Keď si večer líham spať, myslím na svoju rodnú vlasť.
Myslím na to Slovensko krásne a v srdci už mám jasné,
že svoju vlasť milujem, aj srdce jej darujem.

Čtím a vážim si svoju vlasť, ó, ten pocit, to je slasť.
Slovensko je domov, rodný kraj, neváhaj, aj Ty mu srdce daj!

Marek Marciš

Výzva na združenie finančných prostriedkov

Občianske združenie „Za čistý Gemer“ vyzýva občanov, firmy, podnikateľov a všetkých, ktorým záleží na zdravom živote súčasných a budúcich generácií obyvateľov nášho regiónu, aby akoukoľvek finančnou čiastkou – podľa svojich možností – prispeli na úhradu právnických služieb, tlač informačných letákov, vypracovanie odborných stanovísk, poštovné a iné prevádzkové náklady združenia. Obce tieto náklady bez Vašej pomoci nezvládnu!

Finančné dary pošlite na účet Združenia číslo:

2920870120 / 1100

alebo prispajte do schránky, s ktorou starostovia obcí vyšlú medzi občanov zodpovedné osoby.

Ďakujeme za Vašu spoluúčasť!

Výbor OZ „Za čistý Gemer“

Ciele Občianskeho združenia Za čistý Gemer

Dobrovoľné a neziskové Občianske združenie Za čistý Gemer bolo založené z iniciatívy občanov slanskej doliny, ktorí sa z internetových stránok dozvedeli o zámere výstavby spaľovne odpadov v Nižnej Slanej – závod. Ciele cudzích podnikavcov boli pritom skryté za honosný názov projektu: Zariadenie na zhodnocovanie odpadov v úpravárenskom komplexe Nižná Slaná s charakterom činnosti: zariadenie na zneškodňovanie nebezpečných odpadov spaľovaním, alebo zariadenia na úpravu, spracovanie a zhodnocovanie nebezpečných odpadov.

Skutočným zámerom podnikateľa zo spoločnosti ECO-GLOBAL, s.r.o., Moldava nad Bodvou je však výnosný biznis a očakávanie vysokých príjmov za spaľovanie nebezpečných odpadov, ktorými sú zamorené rozsiahle územia Slovenska, ba aj Európy. Vlády všetkých krajín sú nútené tento svetový problém riešiť, čo chcú títo podnikatelia rýchlo a na náš úctet využiť.

Do Nižnej Slanej sa zo všetkých svetových strán majú vlakmi a kamiónmi dovážať obrovské množstvá nebezpečných odpadov (1,1 mil. ton ročne) a tu ich spaľovaním „upravovať“. Aký dopad bude mať takáto činnosť na nižnoslanskú kotlinu je, zdá sa, pre tých, ktorí tu nežijú, druhoradá.

My si však právom kladieme otázky:

Prečo?

- prečo nebezpečný odpad nelikvidujú tam, kde vznikol?
- prečo máme po desaťročiach zamerovania ovzdušia, pôdy, vôd a živých organizmov, vrátane človeka prevádzkou úpravárenského závodu Siderit, opäť trpieť podobným podnikaním?
- prečo neboli okolité obce i širšia verejnosť zainteresované do schvaľovacieho procesu ako dotknuté územia?
- prečo boli starostom obcí Horného Gemera podávané neúplné informácie o skutočnom zámere firmy EcoGlobal?
- prečo o našich životoch, o kvalite nášho životného prostredia majú rozhodovať len poslanci obecného zastupiteľstva Nižná Slaná na čele so starostom tejto obce?
- prečo samospráva obce Nižná Slaná nekoná v súlade so svojím mandátom, ktorý im doslovne prikazuje chrániť životné prostredie?
- prečo samospráva obce Nižná Slaná prijala rozhodnutie - súhlas s realizáciou zámeru spaľovne, ktoré je v priamom rozpore so zákonom - s územným plánom veľkého územného celku Košický kraj (Nariadenie Vlády SR č. 281/1998 Z.z.), ktorý hovorí: „V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody, ochrany kultúrnych pamiatok a ochrany pôdneho fondu, postupne odstrániť environmentálne dlhy kraja, koncentrované najmä v oblastiach strednogemerskej, časť okresu Rožňava (Nižná Slaná, Dobšiná a Slovenský kras).“

- prečo EcoGlobal, s.r.o., znevažuje mienku vyše 5 000 občanov podpísaných pod protestnú petíciu vyjadreniami, akými sú: ...nejaká petícia...?
- prečo uvedená firma, ak je taká ľudomilná, neprinesie do Slanskej doliny ľahký priemysel, ktorý nebude ohrozovať zdravie ľudí?
- prečo máme veriť ich tvrdeniu, že účinnosť filtrov bude 99 %-ná?
- prečo sa v okolí Nižnej Slanej neodporúča chovať hovädzí dobytok, zbierať lesné plody ani liečivé rastliny?

Podobných otázok si občania Gemera kladú nespočetné množstvo. Bo-

ja sa totiž o svoje zdravie a životy svojich detí. Neveria údajne najmodernejšej technike na svete, ktorá sa má v Nižnej Slanej postaviť, no v prostredí nižnoslanskej kotliny nebola nikdy vysoko zaťažené územie s najviac v Slanej spaľovať v 1. etape v tzv. súšobnej „poloprevádzke“!

Podľa Ústavy SR má každý občan právo na priaznivé životné prostredie a dôstojný život. Nám bolo toto právo dlhodobo upierané. To sa už nesmie zopakovať! Ekonomické záujmy jednotlivcov nesmú byť nadradené nad právo ľudí žiť dôstojne v zdravom

životnom prostredí!

Súčasnemu stavu životného prostredia v slanskej doline sa ani po likvidácii úpravárenského závodu Siderit nevenuje potrebná pozornosť. Príroda je ponechaná sama na seba. O tom, že je ťažko postihnúť, svedčí aj stanovisko Slovenskej agentúry životného prostredia, ktorá oblasť Nižnej Slanej a okolia zaradila medzi vysoko zaťažené územia s najviac narušeným životným prostredím. Aj preto je zarážajúca bezohľadnosť cudzích podnikavcov, ktorí nás chcú opäť vrátiť do neblahej minulosti!

Myslíte si, že Vás to nepostihne?

„Každý vojak v boji dúfa, že strela akurát jeho netraffí“. Podobná situácia, ak nie rovnaká je aj s účinkom odpadových produktov zamýšľanej prevádzky spaľovne v Nižnej Slanej – závod. Viac ako polovica občanov Nižnej Slanej je ostro proti prevádzke spaľovacieho komplexu. Zvyšnú časť občanov to buď nezaujímá, alebo sa nazdáva, že na ňu to nepadne. Je ovplyvnená vedením obce, ktoré je pre vidinu príjmov z plánovanej prevádzky závodu voči väčšine svojich občanov a najmä okolitých dotknutých obcí slepé a hluché. Nevidí, alebo nechce vidieť do budúcnosti, nechce brať na vedomie svojich kolegov a občanov z okolitých obcí, ani mienku vyše päťtisíc ľudí podpísaných v petícii proti spaľovni v obciach a mestách od Dobšinej po Rožňavu, ba aj iných, ktorí sa v tom čase v našom okrese nachádzali.

Svetové veľmoci, napr. Japonsko, USA a iné krajiny postihnuté prírodnými katastrofami a haváriami technických komplexov zo všetkých síl bojujú za ozdravenie životného prostredia svojho obyvateľstva. Len nižnoslanci bojujú za jeho znečistenie povolením a presa-

zovaním výstavby rizikového spaľovacieho komplexu rôzneho – aj nebezpečného odpadu. Takýto postoj sa nedá vysvetliť.

Občianske združenie je neziskovým a dobrovoľným zoskupením obyčajných ľudí, na čele s niekoľkými starostami obcí. Za svoju snahu o odvrátenie ďalšieho znečisťovania pôdy, ovzdušia a vôd nášho regiónu máme len Vaše uznanie, ale aj spochybovanie o kompetentnosti, ba aj posmešky ziskuchtivých podnikavcov.

Vyzývame Vás, aby ste nestáli bokom a nečakali, že to za Vás kosi vybaví. Zapojte sa priamo do činnosti občianskeho združenia účasnou na pripravovaných protestných mítingoch, vyjadrením svojich názorov na webovej stránke www.zacistygemer.sk, prípadne na svojich obecných úradoch. Veď dosah škodlivín z bývalého úpravárenského závodu Siderit bol zaznamenaný až v horských masívoch Dedínok, Rejdovej, Štítnika, Gemerskej Polomy, Rožňavy a inde. Keď škodliviny padajú na územia s prameňmi pitnej vody aj v Gemerskej Polome a v širšom okolí, akú vodu asi pijeme v Rožňave?

Starosta Nižnej Slanej spor pre list prehral

Prevzaté z denníka Korzár, 12.12.2012

Spor medzi zástancami a odporcami plánovanej investície v Nižnej Slanej, pri ktorej sa má spaľovať aj nebezpečný odpad, skončil na súde. Včera v Rožňave padlo rozhodnutie.

Na súde v Rožňave včera opäť predjednávali spor medzi starostom obce Nižná Slaná Jánom Vielohom a občianskym združením Za čistý Gemer. Starosta sa domáhal ochrany svojej osobnosti. Reagoval tak na otvorený list, ktorý bol určený obyvateľom Nižnej Slanej. V liste aktivisti varovali pre možnými následkami investície v Nižnej Slanej pre zdravie obyvateľov. Nešetřili v ňom ani starostu.

Je možné podať odvolanie

Podľa Vielohu a jeho právneho zástupcu sa tým, čo bolo v liste uve-

dené, hrubo zasiahlo do cti, osobnosti a vážnosti starostu. Druhá strana sa ohradila, že listom vyjadrili len svoj názor na problém a na postup starostu ako predstaviteľa samosprávy.

Súd nakoniec vyriekol rozsudok, v ktorom žalobe nevyhovelo a zamieta ju. Starostovi uvoľnil aj náhradu trov konania žalovanému.

K sporu sa vyjadril predseda OZ a starosta obce Gočovo Milan Mlynár.

„Tak, ako som už predtým hovoril, starosta obce musí strpieť aj väčšiu mieru kritiky. Toto bolo konštatované aj na súde, že starosta je viac pod drobnohľadom verejnosti a nemôže sa urážať za všetko, čo sa povie proti nemu. Rozsudok súdu preto považujem za rozumný a za logický.“

K rozhodnutiu súdu sa starosta Nižnej Slanej vyjadril nechcel.

Z doterajších aktivít OZ Za čistý Gemer

- ✓ Registrácia občianskeho združenia na Ministerstve vnútra SR
- ✓ Medializácia protestu proti výstavbe spaľovne v médiách
- ✓ Tlač a distribúcia plagátov a letákov s informáciami o zámeroch výstavby spaľovne
- ✓ Zriadenie webovej stránky OZ Za čistý Gemer
- ✓ Petičné hnutie proti prevádzke spaľovne – podpisové akcie, doručenie petície s vyše 5 000 podpismi na kompetentné orgány do Bratislavy, Košíc, Rožňavy a i.
- ✓ Zainteresovanie mikroregiónov Štítnik a Dobšiná do boja za zdravé životné prostredie
- ✓ Zabezpečenie odborných stanovísk proti prevádzke spaľovne (prof. Ondrej Hronec, RNDr. Juraj Hajdúk, CSc., inštitúcie ochrany prírody – chránené vtáčie územie, a i.)
- ✓ Zabezpečenie právnych služieb na zastupovanie OZ vo veci protestu proti realizácii projektu spaľovne (JUDr. Iveta Rajtáková z Košíc)
- ✓ Dosiahnutie zrušenia územného konania pre firmu FEOX, viď. s. 4
- ✓ Obrana združenia v súdnom spore žalobcu Jána Vielohu proti OZ Za čistý Gemer
- ✓ Úspešné ukončenie súdneho sporu žalobcu Jána Vielohu proti OZ Za čistý Gemer

Pripravené:

- Protestné mítingy verejnosti
- Postúpenie protestnej dokumentácie na inštitúcie Európskej únie
- Zbierka finančných prostriedkov na úhradu právnických služieb

Viete, že...?

Celkové množstvo materiálových vstupov, odpadov, kalov a i., ktoré majú byť do Nižnej Slanej dopravené vagónmi a kamióňmi je jeden milión dvesto tridsaťdva ton ročne? Dokážete si predstaviť zaťaženosť našich ciest množstvom kamióňov prechádzajúcich našimi obcami od Rožňavy a od Dobšinej? A čo keď dôjde k havárii, úniku nebezpečného odpadu a kalamite?

Celkové náklady (orientačné) na realizáciu výstavby úpravárenského komplexu v Nižnej Slanej majú byť:

I. etapa	18 mil. €
II. etapa	3 mil. €
III. etapa	19 mil. €
IV. etapa	29 mil. €

Za takúto investíciu budú musieť spaľovať všetko, čo im ponúknu nielen zo Slovenska, ale aj z celej Európy!

Informácie o počte nových pracovných miest nie sú zaručené a pôjde najmä o nekvalifikované pracovné sily na prácu s nebezpečnými odpadmi.

Vrchol slanského komína je nižšie ako okolité vrchy, preto všetky nebezpečné látky zostanú v širšom okolí závodu.

Pri spaľovaní a zhodnocovaní odpadu vzniknú ďalšie tony odpadu. Kde ho asi uložia? Do opustených baní so zdrojmi vody, alebo na ďalšie odkaliská?

V úpravárenskom závode sa majú okrem plynu, uhoľného prachu a odpadových olejov spaľovať aj nasledovné nebezpečné odpady: kaly zo skládok z celého Slovenska, odpady obsahujúce ortuť, nebezpečné laboratórne chemikálie, kyslé dechty (gudrony), priemyselné odpady, olovo a kovový odpad, organické rozpúšťadlá, červený kal z výroby hliníka, kaly zo septíkov, tuhý komunálny odpad, obaly obsahujúce nebezpečné látky, gumy, plasty a káble, odpadové farby a laky, odpadový toner do tlačiarň, opotrebované pneumatiky, vykurovací olej a motorová nafta, použité katalyzátory, transformátory, brzdové kvapaliny, platničky, motorové a prevodové oleje, nemrznúce kvapaliny, odpadové textilie, sklo, izolačné materiály s obsahom nebezpečných látok. Pri spaľovaní týchto odpadov sa môžu do okolitého prostredia uvoľňovať aj takéto nebezpečné a rakovinotvorné látky: arzén, olovo, ortuť, nikl, tálium, kobalt, fluór, chlór, chróm, mangán, zinok a ďalšie.

Okrem množstva iných nebezpečných látok majú budúci podnikatelia vo svojom zámere uvedené aj spaľovanie tzv. kyslých dechtov – gudrónov, odpadu z petrochemického priemyslu, ktoré sú toxické, karcinogénne a mutagénne. Na skládkach pri Banskej Bystrici a Bratislave sú už desiatky rokov uložené stovky ton týchto mimoriadne nebezpečných látok, s ktorými si nikto nevie rady.

V záverečnom stanovisku MŽP SR sa na str. 18 uvádza: „Záměr nepředpokládá negativní vliv na krajinu. Navrhovaná činnost svým charakterem a rozsahem podstatně nenaruší celkovou pohodu, kvalitu života a zdravotný stav obyvateľstva.“ Avšak v oznámení o zámere podľa §23 zákona č. 24/2006 Z.z. sa na strane 75 uvádza: „Pri navrhovanej technológii sa principiálne môžu tvoriť tieto znečisťujúce látky:

1. Skupina - znečisťujúce látky s karcinogénnym účinkom – arzén a jeho zlúčeniny, nikl a jeho zlúčeniny

2. skupina – tuhé anorganické znečisťujúce látky – ortuť, tálium, kobalt, olovo a ich zlúčeniny (ťažké kovy)“

Ďalej sa v zámere na strane 22 uvádza: „Je možné prakticky vylúčiť negatívny vplyv škodlivín z ovzdušia na zdravie obyvateľstva, ale za predpokladu, že investor musí spresniť vstupné suroviny a druhy odpadov.“

Teda hoci ešte nevedia aké suroviny a odpady budú spaľovať, už konštatujú že to nebude mať negatívny vplyv!

Medzi nebezpečnými látkami, ktoré budú pri prevádzke unikať do okolitého prostredia sú aj **DIOXÍNY**. V zámere pripravovanej úprave sú charakterizované nasledovne:

„Kombinácia ich vlastností dovoľuje dioxínom vstupovať do potravinového reťazca. Dioxíny sú známe svojou vysokou toxicitou na ľudský organizmus a zvieratá - poškodzujú imunitný systém, môžu spôsobiť poruchy mužských pohlavných orgánov - ohroziť plodnosť mužov, spôsobujú poruchy ženských pohlavných orgánov – potraty, poruchy vaječníkov, poškodzujú vyvíjajúci sa plod v tele matky, majú rakovinotvorné účinky, negatívne vplyvajú na kardiovaskulárny systém, podporujú cukrovku, poškodzujú nervový systém, môžu prispieť k poruchám správania, vývojovým poruchám novorodencov. Mechanizmus tvorby dioxínov pri spaľovaní nie je doteraz dobre známy, keďže reakcie tvorby sú veľmi komplikované.“

Uvedené informácie sú vybrané z projektu schváleného na MŽP SR, v súčinnosti s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Rožňave.

Sever Slovenska je zdravší ako juh

Prevzaté z denníka Pravda, 28.10.2012

Chcete vedieť, v akom prostredí bývate, aké škodliviny môže obsahovať podzemná voda či pôda vo vašom okolí? Alebo aká je relatívna úmrtnosť na onkologické a srdcovo-cievne choroby vo vašom meste či obci?

Jednotlivci i obce, ktoré chcú o tom informovať svojich obyvateľov, to môžu zistiť cez mapy, ktoré vypracoval Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v rámci projektu spolufinancovaného z EÚ o vplyve geologickej zložky životného prostredia na zdravie obyvateľov. Nesústreďil sa pritom len na zber údajov o vplyve hornín z geologického podlažia na zdravie ľudí, ale aj na kvalitu podzemných vôd a pôdy vo všetkých z 900 slovenských obciach a mestách.

Slovensko je podľa týchto zistení akoby rozdelené na zdravší sever a zdravotne horší juh. Najmä v južnej časti sú zároveň oblasti, kde je priemerná dĺžka života ľudí vo viacerých obciach často o niekoľko rokov kratšia ako celoslovenský priemer a kde je výrazne vyšší výskyt rôznych ochorení vrátane srdcovo-cievnych a rakovinových. **Týka sa to najmä regiónov s niekdajšou banskou**

ťažbou, ako je Spišsko-gemerské rudohorie a banskotiavnická oblasť, kde je životné prostredie kontaminované škodlivými prvkami ako arzén, meď, ortuť či antimón, ale aj oblastí, kde prírodnému geologickému podlažiu chýba dostatok pre zdravie dôležitých prvkov, ako je vápnik a horčík.

Podľa Stanislava Rapanta z geologického ústavu najväčším rizikom pre zdravie ľudí v bývalých banských oblastiach sú odkaliská, rôzne haldy a odpady z rúd. „Stávajú sa prípady, že ľudia ich využívajú pri úprave pozemkov pri svojich domoch alebo ich vozia do záhrad. Vtedy odporúčam, aby si ľudia dovezli radšej pôdu, ktorá nie je znečistená,“ hovorí Rapanť.

Vypracované mapy označujú ich autori za jedinečný projekt. Zosumarizované údaje totiž mapujú územie celej krajiny a vplyv niektorých environmentálnych prvkov na zdravie ľudí. Celkové mapy a tabuľky podľa jednotlivých obcí sa dajú nájsť na stránke www.geology.sk/geohealth. V rámci projektu by tiež mali spracovať návrh opatrení na zníženie nepriaznivého vplyvu geologického prostredia na zdravie ľudí.

UZNESENIA

OBEČNÝCH ZASTUPITEĽSTIEV

OBEČ VLACHOVO

Uznesenie č. 8/2011 zo zastupiteľstva konaného dňa 13. septembra 2011

Obecné zastupiteľstvo vo Vlachove v bode D: **Nesúhlasí** s prevádzkou na spracovanie druhotných surovín v areáli bývalého závodu SIDERIT, a.s., pre ohrozenie životného prostredia občanov obce Vlachovo.

Uznesenie č. 8/2011 jednohlasne schválili všetci prítomní poslanci (6 poslancov).

OBEČ GOČOVO

Uznesenie č. VIII – 18/2012/C zo zastupiteľstva konaného dňa 22. marca 2012

Obecné zastupiteľstvo v Gočove **nesúhlasí** so Zariadením na spaľovanie nebezpečných látok v bývalom úpravárenskom komplexe v Nižnej Slanej.

Uznesenie bolo prijaté jednohlasne.

OBEČ KOBELIAROVO

Uznesenie č. 1/9/2012-2 zo zastupiteľstva konaného dňa 30. apríla 2012

1/9/2012-2 **nesúhlasí** s prevádzkou na spracovanie druhotných surovín v areáli bývalého závodu SIDERIT, a.s. pre ohrozenie životného prostredia občanov Obce Kobeliarovo.

Uznesenie č. 1/9/2012-2 schválené počtom poslancov: za - 4 poslanci, proti - 0 poslancov, zdržalo sa - 1 poslanec

OBEČ HENCKOVCE

Uznesenie č. 41 zo zastupiteľstva konaného dňa 2. marca 2012

Obecné zastupiteľstvo **nesúhlasí** so spustením prevádzky „Zariadenie na zhodnocovanie odpadov v úpravárenskom komplexe Nižná Slaná“ navrhovateľa ECO-Global, spol. s r. o., Košická 3, Moldava nad Bodvou, z dôvodu ohrozenia životného prostredia občanov obce Henckovce a pripája sa k petícii organizovanej petičným výborom.

Uznesenie č. 41 schválili jednohlasne všetci prítomní poslanci (5 poslancov).

ODBORNÉ STANOVISKÁ K REALIZÁCIÍ PROJEKTU SPAĽOVNE

prof. h. c. prof. Ing. Ondrej Hronec, DrSc.

Túto pôdu treba doslova liečiť

Profesor Ondrej Hronec, rodák z Gočova, sa viac ako 30 rokov venuje problematike ťažkých kovov v znečistenej prírode Gemera a Spiša. Známy je aj ako súdny znalec v odbore posudzovania negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Prof. Hronec uvádza: „Baníctvo a spracovanie kovov zodpovedajú za rozsiahlu kontamináciu a znečisťovanie pôd aj vôd, stali sa významným zdrojom plošného znečisťovania, najmä staré banské diela, haldy, odkaliská atď.“

Rozsiahle štúdie v rozličných podmienkach poukazujú na zvyšujúci sa výskyt chemických karcinogénov v prírodnom prostredí, ktoré vytvárajú kvantitatívne nedefinovateľné riziká a v závažnej miere prispievajú k výskytu rakoviny týchto orgánov: koža, hrtan, pľúca, tráviaci trakt, krvotvorné orgány, kosti, močový mechúr, obličky, štítna žľaza.

Podľa údajov výrobcu (ŽB Nižná Slaná), od roku 1990 podľa údajov REZZO – Register emisií zdrojov znečisťovania ovzdušia a od roku 1999 podľa údajov Národného emisného inventarizačného systému (NEIS), v rokoch 1976 – 1992 do ovzdušia emitovalo okolo 40 000 ton tuhých znečisťujúcich látok, vyše 30 000 ton

oxidov síry a vyše 200 ton arzénu.

Problém nadmerného znečistenia životného prostredia zastavenie ťažby v Siderite nevyriešilo. Túto pôdu treba doslova liečiť. Nechápem ako mohli kompetentní dať kladné odporúčania na vybudovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov v úpravárenskom komplexe Nižná Slaná. Akýkoľvek príspevok spaľovania odpadov k nadlimitným obsahom ťažkých kovov nakuumulovaných z geogénnych anomálií v kombinácii s dlhodobým emisným vplyvom ťažby a spracovania sideritov v prírodných zdrojoch, zvlášť pôdach, je nad hranicu únosnosti ich produkčných i mimoprodukčných funkcií.

Ďalšou rovinou problému je turistický ruch. „Dnes sa tu všetci všemožne snažíme, aby sme sem prilákali turistov. Pýtam sa, kto si tu príde oddýchnuť, keď tu bude fungovať takáto továreň? Ľudia tu už veľa investovali. Niektorí si upravili domy tak, aby mohli návštevníkom regiónu poskytovať ubytovanie. Pokiaľ sa táto investícia zrealizuje, turistický ruch nedostane šancu a ceny všetkých nehnuteľností výrazne klesnú. Je choré, keď kvôli stovke pracovných miest obetujeme životné prostredie pre 5 000 ľudí“.

RNDr. Juraj Hajdúk, CSc.

Odpady sa musia likvidovať, ale Nižná Slaná NIE JE VHODNOU LOKALITOU

Doktor Hajdúk, rodák z Vlachova, bol členom Vedeckých rád pri Ministerstvách lesného a vodného hospodárstva v Bratislave a v Prahe. O jeho publikované výsledky mali záujem pracovníci v Európe i v zámorí.

Doktor Hajdúk uvádza: „Na prelome 50-60 rokov dvadsiateho storočia sa výroba v ŽB Nižná Slaná preorientovala na praženie rudy v rotačných peciach a tým sa zmenili kvantitatívne a kvalitatívne emisie a najmä vybudovaním vyšších komínov zmenil sa ich rozptyl a dolet. Rotačné pece a vypúšťanie emisií mali za následok intoxikovanie a zníženie produkcie na stovkách ha lesov a polí v Jelšave, v Hnúšti, Rudňanoch, Krompachoch a Nižnej Slanej. Emisie ako plyny a aerosoly submikrónových rozmerov sa rozptýlili desiatky km ďalej od exhaláčného zdroja. Imisie z Nižnej Slanej sme zistili v roku 1983 až na Muránskej planine v 1400 m n. m. a v pôde na okraji Slovenského raja nad Dedinkami na Gačovskej skale (r. 1982), na rastlinách na Palcianskej Maši ako intercepce, na vrchu Volovca a na Čertovej holi v roku 2004.“

Zariadenie na zhodnocovanie odpadov v úpravárenskom komplexe Nižná Slaná, nebude spracovávať

suroviny z miestnych nerastov, ale zo surovín z celého Slovenska. Keďže sme súčasťou Európskej únie, možno sa odpad bude dovážať i zo zahraničia. Zariadenie na zhodnocovanie odpadov bude pravdepodobne v hornoslanskej doline posledným postaveným podnikom, lebo spoločnosti ďalšie nové podniky nebudú chcieť v takej kontaminovanej doline zakladať.

Lokalita je pre podnik s takým cieľom výroby vrcholne nevhodná. ŽB n.p. Závod Nižná Slaná bol postavený pri, alebo na náležisku rudy, ale Zariadenie na zhodnocovanie odpadov by malo byť zrealizované na vhodnejšej, otvorenejšej lokalite. Dolina rieky Slanej je po Rožňavu úzka a hlboká. Je odvahu umiestňovať spaľovňu do takého úzkeho profilu doliny. Reliéf má pre koncentráciu emisií a pre dislokáciu veľký význam a preto také spaľovne ako sa plánuje, treba stavať na otvorenom teréne, nie v horskom.

Nevieme aká bude reakcia emisií a imisíí. Budú intoxikované hrebene kopcov a svahy orientované k exhaláčnemu zdroju až nad Dobšínú a k Rožňave. Časť imisíí podľa kvantity a kvality zrážok bude splavovaná k obciam i do vodných tokov a stojatých vôd.

Krajský stavebný úrad v Košiciach zrušil územné konanie na výstavbu čističiek odpadových vôd pre firmu FEOX

Správne orgány sú povinné svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správne vybaveniu veci.

Konštatovanie Krajského stavebného úradu v Košiciach:

- odsúhlasený projekt pre územné rozhodnutie a výrok rozhodnutia musia byť totožné, čo však v danom prípade nebolo dodržané a tým sa rozhodnutie stáva zmačným a nepreskúmateľným
- z uvedeného jednoznačne vyplýva, že stavebný úrad (Obec Nižná Slaná) sa vecou, ktorá bola predmetom konania dôkladne nezaoberal a nezistil úplne a presne skutočný stav veci
- stavebný úrad sa vo vedenom konaní nezaoberal ochranou vlastníckych, alebo iných práv, nakoľko bez

ich súhlasu možno rozhodnutie o umiestnení stavby vydať len vtedy, ak zákon pripúšťa vyvlastnenie

- zo strany správneho orgánu došlo k závažnému pochybeniu, pretože fyzickým osobám a právnickým osobám priznal viac práv ako im prislúcha vzhľadom na predmet vedeného konania
- je nutné konštatovať, že stavebný úrad podklady pre rozhodnutie nepreveril, napr. neboli zabezpečené vyjadrenia dotknutých orgánov, ani vyjadrenia správcov podzemných vedení nachádzajúcich sa v území, ktorými je trasa navrhnutá.

Umiestnenie závodu v údolí rieky Slanej má veľmi nepriaznivé predpoklady pre rozptyl emisií. Údolie je orientované v smere sever-juh a jeho šírka je v úrovni závodu asi 200 m. Je lemované horskými masívami, ktoré dosahujú výšku 600 - 700 m. Keďže výška komína je len 120 m, znamená to, že nad komínom prečnievajú pohoria ešte vo výške približne 300 m. To znamená, že exhaláty zasahujú katastrofe všetkých obcí - Gočovo, Vlachovo, Henckovce, Gemerská Poloma a Betliar, najviac obec Nižná Slaná.

JUDr. Iveta Rajtáková, právná zástupkyňa OZ Za čistý Gemer Obyvateľom Slanskej doliny boli nepochybne UPRETÉ PRÁVA

„Verejnosti ako aj spomínaným obciam boli nepochybne upreté práva. V štádiu prebiehania EIA (posudzovanie vplyvov na životné prostredie) nevystupovali okolité

obce ako dotknuté, napriek tomu, že ich právo zúčastniť sa je nepochybne. Celý proces EIA neprebehol v súlade s našou, ani európskou legislatívou.“